

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet Arbetslivskriminalitet – upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete (SOU 2025:25)

A2025/00273

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden.

Sammanfattning av förslagen i betänkandet

Arbetslivskriminalitet rör många samhällsområden och består ofta av komplexa upplägg. I slutbetänkandet behandlas därför en stor mängd frågor och rättsområden. Inom vissa områden lämnar kommittén förslag på nya författningar eller ändringar av befintliga. Inom andra områden görs bedömningar, exempelvis om behovet av översyn av gällande regelverk.

Kommittén konstaterar att utländska arbetstagare är en särskild riskgrupp i sammanhanget och lämnar förslag för att stärka deras rättigheter. Bland annat föreslås en ny lag om lön och andra ersättningar för arbetstagare med arbetstillstånd och Diskrimineringsombudsmannen föreslås få föra talan vid Arbetsdomstolen åt irreguljära migranter som åberopar en rätt till lön.

Arbetslivskriminella förfaranden bör leda till kännbara sanktioner, varför kommittén föreslår en sanktionsavgift kopplat till utlänningslagstiftningens krav på vissa anställningsvillkor och en höjning av sanktionsavgiften vid överträdelse av bestämmelserna vid utstationering.

Kommittén lämnar också förslag om samordnad vidareförmedling av registerinformation om företag för att förbättra privata aktörers möjlighet till kontroll av leverantörer.

Konkurrensverkets synpunkter

Konkurrensverket har inga invändningar mot förslagen i betänkandet och välkomnar att frågan har utretts. Att upptäcka och motverka arbetslivskriminalitet är viktigt utifrån många aspekter, varav att skapa förutsättningar för rättvis konkurrens är en. Konkurrensverket står bakom den problembild som kommittén beskriver. Verket har bedrivit tillsynsutredningar inom flera av de utpekade riskbranscherna, såväl inom konkurrens- som upphandlingstillsynen.¹ Konkurrensverket kan också konstatera att det finns överlapp gällande riskbranscher för arbetslivskriminalitet och branscher som löper hög risk för korruption i samband med offentliga inköp, exempelvis byggbranschen.² Kriminalitet, korruption och otillbörlig påverkan utgör ett hot mot fungerande konkurrens och upphandling i Sverige.

Arbetslivskriminalitet handlar om att arbetsgivare bryter mot arbetsrättsliga regelverk och tillämpar anställningsvillkor som innebär otillbörliga konkurrensfördelar i förhållande till seriösa företag. Konkurrensverket anser att det är angeläget att det finns goda förutsättningar att upptäcka och motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet eftersom det innebär att fastslagna villkor inom näringslivet kan upprätthållas. På så sätt ges seriösa företag bättre förutsättningar att verka på marknader där de i dag möter konkurrens från oseriösa aktörer. För att uppnå hög regelefterlevnad krävs en effektiv tillsyn och ändamålsenliga sanktioner gentemot arbetsgivare som inte upprätthåller kraven. Förslagen i betänkandet torde sammantaget bidra till bättre förutsättningar för konkurrens på lika villkor.

Offentlig upphandling utgör ett riskområde för kriminalitet och korruption och det är av största vikt att upphandlande myndigheter och enheter genomför sina upphandlingar på ett sätt som håller oseriösa och kriminella aktörer borta från offentliga kontrakt. Här skapar upphandlingsregelverket en ram för konkurrensutsättning och rättvis konkurrens som ger förutsättningar för effektiva offentliga inköp och skyddar mot korruption och oseriösa leverantörer. Konkurrensverket delar således delegationens bedömning att upphandlande myndigheter och enheter har en viktig roll i arbetet mot arbetslivskriminalitet.

Som tillsynsmyndighet över den offentliga upphandlingen har även Konkurrensverket en roll i att motverka arbetslivskriminalitet genom att tillsynen bidrar till regelefterlevnad. Verket saknar dock skarpa sanktionsmöjligheter när det gäller flera överträdelser av upphandlingsregelverket, däribland tillämpningen av arbetsrättsliga villkor, vilket även Riksrevisionen har noterat.³ Avsaknaden av

¹ Se exempelvis Konkurrensverket, dnr 586/2023 rörande bärbranschen och Konkurrensverket, dnr 876/2023 rörande upphandling av entreprenadkontrakt avseende utbyggnad av spårvägen Tvärbanan i Stockholm.

² Olle Lundin på uppdrag av Konkurrensverket, *Korruption i samband med offentliga inköp*, Uppdragsforskningsrapport 2025:2. <https://www.konkurrensverket.se/informationsmaterial/rapportlista/korruption-i-samband-med-offentliga-inkop/>

³ Riksrevisionen (2025), *Arbetsrättsliga villkor i offentlig upphandling*, RiR 2025:21.

skarpa sanktionsmöjligheter påverkar Konkurrensverkets förutsättningar att bedriva en effektiv tillsyn över regelverket och därmed verkets prioriteringar.

Konkurrensverket anser, i likhet med kommittén, att det är viktigt att ge upphandlande myndigheter och enheter verktyg för att motverka att oseriösa och kriminella aktörer tilldelas offentliga kontrakt. Konkurrensverket har uppfattat att det i Sverige har varit svårt att använda de obligatoriska och frivilliga uteslutningsgrunderna på det direktivstyrda området för detta syfte, vilket verket också fört fram i det inledande samrådet i den pågående översynen av upphandlingsdirektiven. Vidare ser Konkurrensverket positivt på att ge upphandlande myndigheter och enheter förutsättningar att utifrån de förhållanden som gäller vid en given upphandling ställa krav på kvalitet, hållbarhet och sociala klausuler utformade i enlighet med de upphandlingsrättsliga principerna. Däremot bör regelverket så långt som möjligt inte föreskriva detta genom generella krav och villkor eller otydliga regleringar.⁴

Som framgår av betänkandet har flera andra utredningar under de senaste åren lämnat förslag som har liknande syften, att upptäcka och motverka oseriösa aktörer, exempelvis Leverantörskontrollutredningen.⁵ Det pågår också flera utredningar som kommer lämna förslag som kan bidra till att motverka arbetslivskriminalitet. I sammanhanget vill Konkurrensverket lyfta fram att verket har flera pågående regeringsuppdrag som bland annat rör upphandlande myndigheters möjligheter att kontrollera och utesluta leverantörer i samband med upphandlingar och att kontrollera och följa upp de leveranser som sker. Ett uppdrag att lämna förslag som gör det lättare för upphandlande myndigheter och enheter att förkasta onormalt låga anbud som inte är seriöst menade ska rapporteras senast den 30 september 2025.⁶ Detta uppdrag innefattar även att lämna förslag till en effektiv, proportionerlig och tillförlitlig metod för att bedöma i vilken utsträckning leverantörer fullgör kvalitetskraven i offentliga kontrakt, vilket ska redovisas senast den 30 november 2025. Ett annat uppdrag som ska rapporteras senast den 22 december 2025 handlar om att lämna förslag som bidrar till att motverka kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer i upphandlande myndigheters valfrihetssystem.⁷ De förslag som Konkurrensverket kommer att lämna i respektive återrapporering bör beaktas i den fortsatta beredningen.

⁴ Konkurrensverkets yttrande avseende *Europeiska kommissionens samråd för utvärdering av upphandlingsdirektiven*, Konkurrensverket, dnr 242/2025.

⁵ Se Konkurrensverkets yttrande gällande *Betänkandet En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter* (SOU 2023:43), Fi2023/02414, Konkurrensverket, dnr 595/2023.

⁶ Regeringsbeslut 2025-01-18, *Uppdrag till Konkurrensverket att motverka kriminalitet och osund konkurrens samt förbättra konkurrensen med kvalitet i offentliga upphandlingar*, Fi2025/00078, Konkurrensverket, dnr 62/2025.

⁷ Regeringsbeslut 2025-06-26, *Uppdrag till Konkurrensverket att motverka kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer i valfrihetssystem*, Fi2025/01465, Konkurrensverket, dnr 600/2025.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit sakkunniga Anna Spetz.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namn-underskrift.

Marie Östman